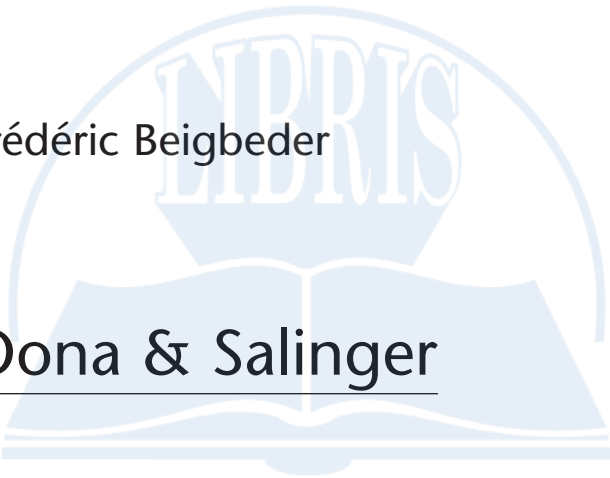

**FICTION
CONNECTION**

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculescu

Frédéric Beigbeder

Oona & Salinger

Traducere din franceză de
Doru Mareș și Gabriela Riegler

3
TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Coperta colecției: Faber Studio

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Răzvan Nasea

Corectură:
Ana-Maria Tamaș
Dușa Udrea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BEIGBEDER, FRÉDÉRIC

Oona & Salinger / Frédéric Beigbeder ; trad.: Doru Mareș
și Gabriela Riegler. - București : Editura Trei, 2015
ISBN 978-606-719-317-6

I. Mareș, Doru (trad.)

II. Riegler, Gabriela (trad.)

821.133.1-31=135.1

Titlul original: Oona & Salinger

Autor: Frédéric Beigbeder

Copyright © Éditions Grasset & Fasquelle, 2014.

Copyright © Editura Trei, 2015
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-719-317-6

*La fel de mândru precum pisica mea Kokoșka
aducând pe pernă o vrabie dezmembrată,
însângerată, dar încă respirând,
depun și eu această carte, dar și sufletul meu împietrit
la picioarele¹ Doamnei Lara Micheli.*

¹ Arcuite și subțiri

*Are you going to Scarborough fair?
(War bellows blazing in scarlet battalions)
Parsley, sage, rosemary and thyme
(Generals order their soldiers to kill)
Remember me to one who lives there
(And to fight for a cause they've long ago forgotten)
She once was a true love of mine.*

Bard anonim din Yorkshire, secolul al XVI-lea.
(Cuvintele antimilitariste dintre paranteze au fost
adăugate de Paul Simon în 1966.)

Aceasta nu este o ficțiune

Când Diana Vreeland a fost întrebată dacă amintirile sale cele mai extravagante erau factuale sau ficționale, ea a răspuns: „It’s faction“.

Aceasta este o docudramă². Totul aici este cât se poate de exact: personajele sunt reale, locurile există (sau au existat), întâmplările sunt autentice și datele într-un tot verificabile în biografii sau manuale de istorie. Restul este imaginar și pentru acest sacrilegiu îi rog pe copiii, nepoții și strănepoții eroilor mei să-mi ierte intruziunea.

În Statele Unite, Truman Capote a pus o etichetă, a inventat o formulă care desemnează acest tip de roman: „non-fiction novel“. Intervievat de către George Plimpton pentru *New York Times* din 16 ianuarie 1966, el și-a definit proiectul ca fiind „o formă narativă care folosește toate tehnicile artei ficțiunii, rămânând cât mai aproape posibil de fapte“. În franceză, expresia lui ar trebui tradusă prin: „roman nonficțional“. Ce oroare...

² Ca și „faction“, și acesta este un termen recent, preluat din engleză, folosit în teatru, cinematografie și, în ultimii ani, în literatură, care desemnează un amestec de fapte și ficțiune.

Prefer să spun „faction“, „facțiune“, pentru că avem acest cuvânt în limba franceză, insinuând ideea — incitantă pe timp de pace — că autorul acestei povestiri ar fi un fel de soldat care își face rondul sau marele orchestrator al unei periculoase răzvrătiri.

Personajele acestei cărți având vieți ultrasecrete, rolul romancierului a fost amplificat cu atât mai mult. Dar țin să declar solemn următoarele: dacă această poveste nu ar fi adevărată, aș fi extrem de dezamăgit.

FB

În primăvara anului 1980, obișnuiții parcului Paley din New York au fost martorii unei scene destul de neobișnuite. O limuzină lungă și neagră a parcat în fața grădinii publice; trebuie să fi fost în jur de ora trei după-amiaza. Șoferul mașinii i-a deschis portiera pasagerii în vârstă de vreo șaiszeci de ani, îmbrăcată într-un taior alb și purtând ochelari de soare, care a coborât încetișor din vehicul. Doamna a rămas o clipă nemișcată, strângând nervos, mai să-l sfârâme, colierul de perle, ca și cum s-ar fi rugat folosind un șirag de mătânie, după care s-a îndreptat spre colțul din stânga al parcului. Mergând încet spre peretele de apă de sub arbuști, femeia aceasta bogată a scos din geantă câteva cioburi de porțelan. În următoarea clipă comportamentul i-a devenit complet straniu. A îngenuncheat direct pe jos și a început să sape frenetic pământul cu unghiile perfect îngrijite. Un tip care mânca hotdog avea să se întrebe de ce această strângătoare de zdrențe scormonește rondurile de flori în loc să caute de-ale gurii prin pubela aflată la cealaltă margine a scuarului. Pe moment, nu a fost atent la ceea ce se întâmpla, dar i s-a părut că sexagenara își îngropa bucățile

de porțelan într-o groapă, după care a tasat cu mâinile movila de pământ, stând așa în patru labe la poalele grădinii verticale, ca un copil jucându-se la groapa de nisip. Cei care tocmai își încheiau masa de prânz luată sub cerul liber au fost încă și mai stupefiați atunci când burgheza s-a ridicat, cu mâinile pline de pământ, și a urcat cu demnitate în Cadillacul său. În ciuda ochelarilor negri, pe chip i se putea citi satisfacția muncii bine făcute. Avea aerul unei excentrice din acelea care se pot vedea uneori pe străzile New Yorkului, mai ales de când cu democratizarea barbituricelor. Șoferul a închis la loc portiera, a dat ocol vehiculului, s-a așezat la volan și lungă berlină a prins să alunece fără zgomot spre Fifth Avenue.

Jerry, o introducere

*Am chef să povestesc o istorioară.
Oare într-o zi voi ști să povestesc și altceva
decât această istorioară a mea?*

PIERRE DRIEU LA ROCHELLE, *Starea civilă*, 1921

La începutul anilor 2010, mi-am dat seama că nu mai zăream în jur persoane de vârsta mea. Eram înconjurat de oameni care aveau cu toții cu douăzeci sau treizeci de ani mai puțin decât mine. Prietena mea era născută în anul primei mele căsătorii. Unde să se fi dus cei din generația mea? Dispariția lor s-a produs progresiv: cei mai mulți dintre ei erau ocupați cu munca și copiii; într-o zi au încetat să mai iasă din birouri sau din case. Cum îmi schimbam adesea domiciliul și numărul de telefon, vechii prieteni nu mai reușeau să dea de mine; unii dintre ei au mai și murit; nu m-am putut împiedica să gândesc că aceste două tragedii aveau poate o legătură (când nu mai eram văzut, viața își oprea cursul). Penuria de contemporani din anturajul meu avea, poate, o altă explicație: fugeam de propria-mi imagine. Femeile de patruzeci de ani mă înspăimântau cu nevrozele lor identice cu ale mele: pizmuirea tinereții, inimă de piatră, complexe fizice de nerezolvat, teama de a ajunge de nefutut sau de a nu fi ajuns deja. Cât despre bărbații de vârsta mea, aceștia reluau fără încetare aceleași amintiri ale petrecerilor de demult, beau, mâncau, le creșteau burțile și rămâneau

fără păr de cât se plâneau de neveste sau de celibat. Și asta fără întrerupere... Pe la jumătatea vieții, oamenii nu mai vorbeau decât despre bani, mai ales scriitorii.

Devenisem un adevărat gerontofob. Inventasem un nou gen de apartheid: nu mă simțeam bine decât în mijlocul celor cărora le-aș fi putut fi tată. Compania adolescenților mă obliga la eforturi vestimentare, mă forța să-mi adaptez limbajul și referințele culturale, mă trezea la viață, mă însuflețea, îmi reda zâmbetul. Pentru a saluta pe cineva, trebuia să-mi las palma să alunece pe cea a tinerilor mei interlocutori, apoi să strâng pumnul, lovindu-l de al lor, și pe urmă să mă bat în piept, cu stânga. O simplă strângere de mână ar fi trădat diferența de generație. În același fel, trebuia să evit bancurile datate și să nu spun, de exemplu, că trăgeam la vâsle ca Gérard d'Aboville („Caaaa... cine?“). Dacă mă intersectam cumva cu foști colegi de clasă, nu îi recunoșteam; un surâs politicoș și-apoi ștergeam putina: ființele de vârsta mea erau cu siguranță mult prea bătrâne pentru mine. Aveam grijă să evit să iau cina în oraș, în compania cuplurilor căsătorite. Toate obligațiile burgheze mă speriau, cu precădere reuniunile de cvadragenari din apartamente de culoarea blâniei de cârțiță, cu lumânări parfumate. Ceea ce le reproșam celor care mă cunoșteau era exact asta: că mă cunoșteau. Nu-mi plăcea să se știe cine sunt. Voiam să-mi regăsesc virginitatea la patruzeci și cinci de ani. Nu ieșeam decât în baruri abia deschise, cu puștime zburlită, în cluburi de noapte lustruite și plastifiate, cu toaile fără umbră de amintiri, în restaurante la modă, despre a căror existență vechii mei complici aveau să afle abia peste doi sau trei ani, răsfoind *Madame Figaro*. Câteodată agățam câte o fată care sfârșea prin a-mi spune, cu o privire înduioșată, că mama ei era în

aceiași partid al serilor dansante ca și mine. Singura concesie pe care o făceam bătrâneții: nu stăteam pe Twitter. Nu înțelegeam de unde interesul de a trimite fraze întregi unor necunoscuți, când poți să le aduni într-o carte.

Recunosc că refuzul meu de a-i frecventa pe cei de vârsta mea însemna refuzul de a îmbătrâni. Confundam venerarea tinereții cu tinerețea însăși. Ceea ce se vede cu fiecare rid de pe chipul apropiaților este chiar propria moarte pusă pe treabă. Credeam cu adevărat că frecventându-i doar pe adolescenții care vorbesc despre Robert Pattinson mai degrabă decât despre Robert Redford aveam să trăiesc mai mult. E vorba de rasism antieuînsumi. Putem s-o facem pe Dorian Gray-ii fără a fi nevoie să ascundem un portret malefic în pod: este suficient să-ți lași barba să crească, pentru a nu-ți mai zări adevăratul chip în oglindă, să fii din când în când disc-jockey cu vechile viniluri de 45 de turații, să porți tricouri destul de largi ca să nu se observe burta revărsată, să refuzi să porți ochelari la citit (ca și cum un bărbat care citește o carte ținând-o cât mai departe, cât îi sunt brațele de lungi, ar putea să întinerească), să te reapuci de tenis în trening antracit, cu bandă albă, marca American Apparel, să-ți faci poze în fața vitrinelor magazinelor Kooples, să dansezi cu surferițe minore, în clubul Blue Cargo din Ilbarritz, și să fii mahmur în fiecare zi.

La începutul anilor 2010, am devenit as în biografia cântăreței Rihanna. Iar asta arată că situația mea era îngrijorătoare.

Cu trei ani în urmă, într-o cafeterie din Hanover, New Hampshire, mi-au picat ochii pe această fotografie a unei adorabile moarte.

© Toate drepturile rezervate.

Această tânără se numește Oona O'Neill: observați-i coafura în stil Gene Tierney (părul cu cărare pe-o parte și fruntea liberă), strălucirea danturii perfecte și carotida întinsă, care exprimă încrederea în viață. Faptul că această fată a existat îți dă curaj. Infanta „brunetă“, cu sprâncenele puternic conturate cu dermatograf, îți umple plămâni cu aer proaspăt, fiindcă pare să creadă că totul este posibil. Și totuși, copilăria ei... Avea doi ani când tatăl i-a părăsit mama pentru a se stabili în Europa, alături de noua soție; Oona avea să-i trimită atunci cărți poștale sfâșietoare: „Tati, te iubesc atât de mult, nu mă uita!“. Acesta nu avea să o revadă decât opt ani mai târziu.

În 1940, Oona O'Neill se îndrăgostea de scriitorul meu preferat.

Am descoperit această fotografie la momentul la care J.D. Salinger mai avea doar trei ani de trăit. Plecasem cu Jean-Marie Périer să realizăm un film documentar despre el, la Cornish, în New Hampshire. Idee pe cât de absurdă, pe atât de banală: a-l întâlni pe scriitorul cel mai mizantrop din lume devenise un fel de excursie turistică

întreprinsă de miliarde de fani. Autorul romanului *De veghe în lanul de secară* se mutase în 1953 într-o fermă situată în inima pădurii din New England. Nu mai publicase nimic din 1965, anul nașterii mele. Nu acorda niciun interviu, refuza orice fotografie și orice contact cu lumea exterioară. Iar eu reprezentam tocmai acea lume exterioară care avea să îi invadeze spațiul intim cu o cameră high-definition. De ce? Fără să o știu la vremea aceea, atracția pentru acest moșneag avea legătură cu dezgustul tot mai pronunțat pentru oamenii de vârsta mea. Lui Salinger, ca și mie, îi plăceau fetele mult mai tinere. Toate romanele sau povestirile lui dau cuvântul copiilor sau adolescenților. Ei simbolizau inocența pierdută, puritatea neînțeleasă; adulții erau cu toții sluți, nemernici, plictisitori, de neclintit, închistați în confortul material. Cele mai bune povestiri ale lui sunt acelea în care folosește dialogurile infantile pentru a-și exprima dezgustul față de materialism. *De veghe în lanul de secară* s-a vândut în 120 de milioane de exemplare în toată lumea, începând din 1951: un roman de mică întindere care istorisește povestea unui băiat dat afară de la internat, care hoinărește prin Central Park și se întreabă unde se duc rațele iarna, când lacul este înghețat. Probabil că teoria lui era puerilă, cu siguranță falsă și poate periculoasă, dar Salinger inventase ideologia căreia eu consimțisem să-i fiu victimă. Este autorul care a definit cel mai bine lumea actuală: o lume împărțită în două tabere. Pe de o parte, indivizii serioși, elevii zeloși la cravată, burghezii îmbătrâniți care merg zi de zi la birou, se căsătoresc cu vreo menajeră superficială, joacă golf, citesc articole despre economie și acceptă sistemul capitalist așa cum e: „Tipi care nu încetează să povestească cum rabla lor de mașină face mile după mile

cu doar un galon de benzină“. Și pe de alta, adolescenții imaturi, copiii triști, blocați de-o eternitate tot la jumăta-tea anilor de liceu, rebelii care dansează cât e noaptea de lungă și dezaxații care rătăcesc prin păduri, aceia care își pun întrebări despre rațele din Central Park, care stau la taclale cu vagabonzi sau cu măicuțe, care se îndrăgostesc de o adolescentă de șaisprezece ani, care nu-și iau nicio-dată o slujbă, fiind astfel liberi, săraci, singuratici, mur-dari și nefericiți — pe scurt: rebelii eterni, care au impresia că ei contestă modelul consumerist, când, în realitate, au împins țările occidentale la îndatorare în ultimii șaizeci de ani și au servit procesului de vindere de produse de larg consum în valoare de miliarde de dolari, începând din anii 1940 (discuri, romane, filme, seriale TV, îmbrăcă-minte, reviste pentru femei, clipuri video, gumă de mes-tecat, țigări, mașini decapotabile, băuturi carbogazoase, alcooluri, droguri, toate produse promovate de către marginali aroganți din „mainstream“. Aveam nevoie să mă confrunt cu fondatorul fantasmei infantile care face lumea dezvoltată să viseze. Salinger este scriitorul care a făcut să-i piară cheful omenirii de a îmbătrâni.

Închiriasem o camionetă pentru a urca mai ușor dealurile înverzite. Am ajuns la Cornish într-o splendidă dimineață de primăvară, joi, 31 mai 2007, la 11:30. Ce-rul era albastru, dar soarele, cu dinți. Sorii înghețați sunt inutili, este o escrocherie să vorbești despre primăvară la această temperatură, la o aruncătură de băț de Québec. Adresa lui Salinger era ușor de găsit pe internet: de când cu inventarea GPS-ului, nimeni de pe planeta noastră nu se mai poate ascunde. Acum o să vă spun adresa care, timp de șaizeci de ani, a fost cea mai secretă din lume. La Cornish se găsește un vechi pod acoperit care

traversează râul Connecticut. Atunci când treceți pe el, venind dinspre satul vecin, Windsor, aveți impresia că sunteți Clint Eastwood în *Podurile din Madison County*. Apoi o luați la stânga, pe Wilson Road, și mergeți preț de câteva sute de metri până ajungeți la un mic cimitir cu pietre funerare gri, care se găsește pe dreapta, cu gard nu prea înalt, vopsit în alb. Acolo o luați pe Platt Road, drumul spre dreapta care suie colina de-a lungul acestui cimitir plin de buruieni și acoperit de mușchi. Dacă faceți această excursie pe timp de noapte, v-ați putea crede în clipul melodiei lui Michael Jackson, *Thriller*. Cercetarea salingeriană cere curaj; mulți reporteri începători au făcut cale-ntoarsă ajungând în apropierea înaltului și bogatului frunziș din zonă. Bernanos vorbește undeva de o anume „tăcere lichidă”: până la 31 mai 2007, nu am înțeles ce înseamnă această expresie. În camionetă nu stăteam prea comod, realizatorul Jean-Marie Périer, producătorul Guillaume Rappeneau și cu mine. Totuși, Jean-Marie a văzut altele și mai rele: de exemplu, în 1972 a însoțit turneul american al celor de la Rolling Stones, care nu a avut nimic dintr-o promenadă bucolică. Acum mă privea cu un aer consternat, parcă zicându-mi: „Tu ai avut ideea asta tâmpită, moșule, așa că ia nu te mai scurge atâta pe asfalt”.

Drumul se îngusta șerpuind pe urmele lăsate de căruțe, acoperit cu ierburi, ajungând până în inima unei păduri de pini înalți, mesteceni bătrâni, arțari și stejari imenși, crescând acolo de mai multe veacuri. Lumina se cernea prin frunzișul întunecat; în această pădure sepulcrală chiar și în plină zi, pe sub împletitura de crăci, aveai impresia că e miezul nopții. Pătrunderea în pădure reprezintă un ritual magic: regăsim personaje care traversează